

ERDAL ÖZ

YARALISIN

1975 ORHAN KEMAL ROMAN ARMAĞANI
36. BASKI

♥ can
çağdaş

ERDAL ÖZ
YARALISIN

Can Modern

Yaralısın, Erdal Öz

© 1983, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Cem Yayınevi, 1974

Can Yayınları'nda 1. basım: 1983

36. basım: Eylül 2023, İstanbul

Bu kitabın 36. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sk. Erşen İş Hanı No: 15 Kat: 3-38

Bakırköy-İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-510-087-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ERDAL ÖZ
YARALISIN

ROMAN

1975 ORHAN KEMAL ROMAN ARMAĞANI

♥can

Erdal Öz'ün Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kanayan, 1985

Gülünün Solduğu Akşam, 1986

Havada Kar Sesi Var, 1987

Odalarda, 1995

Sular Ne Güzelse, 1997

Bir Gün Yine Allı Turnam, 1998

Cam Kırıkları, 2001

Defterimde Kuş Sesleri, 2003

Yorgunlar, 2009

Yarın, Nasıl Bir Gün Olacaksın? / Günlükler 1956-1998, 2016

Düşünüyorum da, Müthiş Bir Şey! / Düzyazılar, 2016

Yaşamayı Nasıl Özledim Bilsen! / Türkân İldeniz'e Mektuplar, 2017

Sevgili Erdal / Erdal Öz'e Mektuplar, 2019

Arkadaş Mektupları, 2019

ERDAL ÖZ, 26 Mart 1935'te Sivas, Yıldızeli'nde doğdu. Devlet memuru olan babasıyla birlikte Türkiye'nin değişik yerlerini dolaştı. Tokat Lisesi'ni bitirdikten sonra, İÜ Hukuk Fakültesi'nde başladığı yükseköğrenimini Ankara Hukuk Fakültesi'nde tamamladı. TDK Yayın Kolu'nda, Türk Sinematek Derneği Ankara Şubesi'nde çalıştı. İstanbul'da arkadaşlarıyla birlikte *a Dergisi*'ni çıkardı. İlk öykü kitabı *Yorğunlar*, 1960'ta a Dergisi Yayınları arasında çıktı. İlk romanı *Odalarda*, aynı yıl Varlık Yayınları'ndan çıktı. Ankara'da Sergi Kitabevi'ni açtı. 12 Mart Askerî Darbesi'yle başlayan karanlık dönemde siyasal görüşlerinden dolayı üç kez tutuklandı, hapis yattı ama yargılanma sonucunda aklandı. Bu dönemi işlediği *Yaralısın* adlı romanıyla 1975 Orhan Kemal Roman Armağanı'na değer görüldü. 1975-1981 yılları arasında Cem Yayınevi'nin Arkadaş Kitaplar adlı çocuk edebiyatı dizisini yönetti. 1981'de Can Yayınları'nı kurdu. *Sular Ne Güzelse* adlı kitabıyla 1998 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, *Cam Kırıkları* ile 2001 Sedat Simavi Öykü Ödülü'nü aldı. *Kanayan* (1973) adlı öykü kitabıyla, *Deniz Gezmiş Anlatıyor* (1976) ve *Gülünün Solduğu Akşam* (1986) adlı anı-romanlarından sonra *Gülünün Solduğu Akşam*'a girmeyen notlar ve izlenimlerini 2003'te *Defterimde Kuş Sesleri*'nde topladı. SSCB gezisinin izlenimlerini içeren *Allı Turnam* (1976), 1998'de *Bir Gün Yine Allı Turnam* adıyla yeniden yayımlandı. *Havada Kar Sesi Var* adlı öykü kitabı 1987'de basıldı. *Dedem Korkut Öyküleri* (1979), *Alçacıktan Kar Yağar* (1982), *Babam Resim Yaptı* (2003) adlı üç çocuk kitabı yayımlandı. Erdal Öz, 6 Mayıs 2006'da öldü.

Yaralısın

Nurilerle doluydu koğuş.

Az önce silindiği belli, kurumaya yüz tutmuş, üzerinde yol yol izler bulunan bir masanın başına, tahta bir sıraya oturdun. Dayanıp sürtünmekten parlamış, sıvaları yer yer dökülmüş, yağlı duvara verdin sırtını. Eski, kurumuş bir gazete yırtığının üzerinde getirip önüne bıraktıkları deliksiz peynir topağından iki-üç parça koparıp çiğnemeye çalıştın. Tahta dolabın alt gözünden çıkardıkları bayat ekmeğe elini bile sürmedin. Helaların bulunduğu yere açılan tam karşıdaki kapıdan, yılanmış, keskin bir sidik kokusu gelip gelip yüzüne çarpıyor, havayı acılaştırıyordu.

“Kıdemli nerede?” demişti gardiyan.

Tıknaç, etine sıkı, orta boylu, katı görünümlü biri, yatakların oralardan çıkıp gelmişti.

“Buyur Dayı.”

“Nuri, bak sana birini getirdim, şimdilik burada kalacak.”

“Tamam Dayı.”

Gardiyan, sarkık göbeğinin üzerinde kavuşmayan daralmış ceketini iki yana savurarak yürümüş, elini omzuna atarak kıdemlinin kulağına bir şeyler söylemişti. Adının Nuri olduğunu öğrendiğin Kıdemli, gardiyanın kulağına fısıldadıklarını dinlerken göz ucuyla sana baka-

rak başını sallamıştı. Gardiyan koğuştan çıkıp gidince gelmiş, karşında durmuş, ilk kez gördüğü garip bir yaratığı şaşkınlıkla inceler gibi bir süre öylece bakmıştı sana. Yüzünde yumruk bekleyen bir boşluk duygusuyla kıpırtısız durmuştu.

“Hoş geldin.”

“Hoş bulduk.”

“Aç mısın?”

“Aç değilim.”

“Yemek yedin mi?”

“Yemedim, ama aç değilim.”

“Otur şuraya.”

Gösterdiği tahta sıraya iliştin.

Herkes sana bakıyordu. Rahat görünmeye çalışıyordun. Çevrede gördüğün boz renkli kafaların sıkışık kalabalığı içinde, arada bir, bilinçsizce elini başına götürdüğün oluyordu; kesilmiş saçlarının yokluğuna alışmayı deniyordun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı tam karşında. Kapının hemen sağında bir ekmek dolabı var; kapağın alttaki kırılmış yerinden içi görünüyor. Kapının solunda da, duvara yanaştırılmış eski bir su küpü. Dibi eski yeşil yosunlarla kaplı gibi; yeşilin üzerinde beyaz güherçile lekeleri tomurcuklanmış. Gövdesinde uzunca eğri bir çatlak, kaba çimentoyla sıvanmış; yine de su sızdırıyor. Sızan sular, hemen altına konmuş, yarıdan yukarısı kesik plastik bir kova artığına tıp tıp damlıyor. Su küpünün üzerinde, kalınca bir tutamağı olan dört köşe tahtadan bir kapak. Kapağın üzerinde duran maşrapayı gelen geçen küpün içine daldırıp çıkarıyor, başına dikip içiyor, kapağın üzerine bırakıp gidiyor.

Yediğin üç parça tuzlu peynir, içini kavurmuş, susamışsın. Ama herkesin ağzına dayadığı o maşrapayla herkesin içine dalıp dalıp çıktığı o küpteki sudan içmek, o

anda çok güç görünüyor sana. Başka bir su içme yolu bulamayacağına göre sen de sonunda herkes gibi o maşrapayı küpteki görünmez suya daldırıp başına dikeceksin; anlıyorsun bunu.

Koğuş kidedlisinin koğuştakilere davranışını görüyor, ne zaman yakınından geçecek olsa ürperiyorsun. Koğuştakilere amansız görünmeye çalışan biri. Gördüğün kadarıyla kimseyle içli dışlı değil. Az konuşuyor, konuştuğu kimselerle de arasında belirli bir uzaklık bırakmaya çalışıyor. Burada her şey senin için yeni, her şey ilginç; yeni algılar alışılmadık bir hızla içinde bir yerlere doluyor, birikiyor, yer ediyor. Nuri'nin, herkesle aşağılayan bir tavırla konuştuğunu, böyle davranmak için aşırı bir çaba gösterdiğini ilk bakışta anlıyorsun.

Ortadaki masaları birleştiren, tahta sıraları masaların üzerine kaldırıp ters çevirerek yerleştiren kafası kel adamın koğuş nöbetçisi olduğunu anlamamıştın daha. Tepeden sarkan tozlu ampullerden dökülen solgun hastalıklı ışınların, adamın kel kafasında ara sıra bir parıltıyla yansıması senin için bir oyun olmuştu ilk anda. Önünde duran masa gürültüyle çekilip duvara yanaştırıldığında bu oyunun da sonunun geldiğini anlamıştın. Ansızın kaldırılan taşın altında birden gün ışığına çıkan, gizlenecek kovuk arayan kaçak bir böcek gibi bulmuşsun kendini orada. Ayak altında kalmamak için duvarın kuytusuna çekildin, beklemeye başladın.

“Herkes yatağına!”

Tabanlarında duydun bu sesi, irkildin.

Ayaktaydı Kidedli. Gömleksizdi. Sonradan boyandığı belli, ucuz boyası yıkana yıkana çoktan uçup solmuş, açık mora çalan atlet fanilasıyla orta yerde duruyordu. Yuvarlak, dolgun, iri omuz başlarıyla, tepeden vuran yirmi beşlik ampulün çürük ışığı altında olduğundan daha güçlü görünüyordu.

Herkes gibi yatağına gider görünmek istercesine bir davranışta bulunmayı denemiş, bilinçsiz bir-iki adım atmıştın. Yatağın yoktu oysa. Yine duvarın dibine çekilip kıpırdamamaya çalışarak, kendini sanki silip yok ederek, biraz da artık unutulduğuna, hiç olmazsa pek göze çarpmadığına inanarak beklemeye başladın.

Altı üstlü yataklarda soyunuk, dövmelele donatılmış gövdeler, kesilmiş dut yapraklarının üzerinde oynayan tırtıllar gibi kıpır kıpırdılar.

“Hey, yeni gelen!”

Sensin bu yeni gelen. Kıdemli, dikmiş gözlerini sana bakıyor.

Tabanlarında incecik sızılar; iğne uçları gibi.

“Ne dikelip duruyorsun?”

Yanına geliyor.

“Yatak vermedik sana değil mi?”

Başını sallıyor.

“Hele biraz daha bekle.”

Duvara daha da yapışarak ayakta beklerken, gösterecek yatağın yerini, nasıl bir şey olacağını merak etmeye başlıyorsun.

Ortalarda, eskimiş terlikleriyle, arkası ezilmiş boyasız ayakkabılarıyla gidip gelenler var. Önünden her gelip geçen, sana bir göz atmaktan kendini alamıyor. Artık kimseden kendini gizleyemiyorsun.

Helaların bulunduğu aralığa açılan kapı, girip çıkanların ardından çarparak gürültüyle kapanıyor; açık ya da aralık kaldığı süre içinde kullanılan suyun parçalı sesleri geliyor içeriden.

“İdareden yatak istedim, az sonra getirirler. Biraz beklettik ama kusura bakma.”

Nuri'nin, arada bir uzaklık bırakmadan konuşması seni biraz olsun yatıştırıyor. Bir sigara uzatıyor. Ciğerlerine ne yapışan duman başını döndürüyor.

“Eşyan yok mu?”

“Yok.”

“Suçun ne?”

Neydi suçun? Ne diyeceksin şimdi? “Bilmiyorum” mu diyeceksin.

“Siyasiymişsin.”

“Öyle.”

Nuri, içine düştüğün ikircikten kurtarıyor seni.

“Siyasiyim.”

Siyasisin artık. İyi bu. Bir soran olursa çekinmeden suçunun rengini söyleyebileceksin.

“Öğrenci misin?”

“Değilim.”

Nuri, pek bir şey anlayamadan uzaklaşıyor. Siyasi bir suçlu gibi duvara dayanmayı deniyorsun; ama hemen vazgeçip çekiyorsun kendini duvardan. Kimseden bir söz gelmemeli. Günlerce, haftalarca süren aşağılanmalar bitsin artık, yeter. Dayanacak gücün kalmadı. Üstelik buradaki insanlarla hiçbir çatışman yok, hiçbiriyle kavgalı değilsin, ilk olarak görüyorsun onları; değişik bir dünyanın insanları. Senden önce gelip yerleşmişler buraya, bir arada yaşamak zorunda bırakılmışlar, birtakım ortak kurallar edinmişler; onlara, onların kurallarına uymak zorundasın.

Ayakta beklemek yoruyor. Onca işkenceden sonra ayağa kalkalı ne oldu ki şunun şurasında. Bu kadar uzun süre ayakta durmaya alışamadın daha. Tabanların yaralı sayılır. Yaralısın.

Kapıyı açtığında her şeyi anlamıştın.

Günlerdir bekliyordun.

Dizlerin sızlamış, genzine o yapışkan is kokusu dolmuştu yine.

Beş kişiydiler.

Önde duran, kuru bir sesle sana seni sordu.

“Benim,” dedin.

Sarışındı. Uzun boyluydu. Yardımcıları olduğu anlaşılan dört alacakaranlık adama başıyla bir işaret yaptı. Göğsünden iteleyip içeri daldılar. Arkadan giren ince bıyıklı, kapıyı kapattı.

Duvara çektin kendini.

“Başka kimse var mı evde?”

“Yalnızım.”

“İyi. Düş bakalım önümüze!”

Omzundan tutup ittiler. Şaşkın birkaç adım attın. Duraksadın. Dönüp bakındın.

“Gir şuraya!” dedi sarışın ses, başıyla odayı gösterdi.

Daracıktı alnı. İnce düz bir çizgiyle tam başının ortasından ikiye ayrılmış koyu sarı saçları vardı. Sarışınlık kaşlarında açılıyordu.

Yardımcılardan kara, sıska olanı, odada yanınızda kaldı, öbür üçü içerilere dağıldılar. Seslerini duyuyordun:

Dolaplar açılıyor, bir şeyler sürüklenip çekiliyor, yerlere bir şeyler atılıyordu. Gecenin ilerlemiş bir saatinde mutfağın ışığını yakınca, raflara serili kâğıtların üzerinde kaçışan hamamböceklerinin hışırtılarını anımsadın.

Odadaki ince bıyıklı, saçları kıvrıkcık, kara kuru sıska adam, masanın, iskemlenin altlarına eğilip bakıyor, duvarları yumruklayıp yokluyor, kilimi dürüp kaldırıyor, radyonun tozdan pamuklaşmış içini gözden geçiriyordu. Hep bir şeyler bulacakmış gibi merakla, güvenle işe giriyor, umduğunu bulamayınca hınçla çevresine göz gezdiriyor, kendine yeni bir av aranıyordu.

Duvarda asılı resmi gördü. Evindeki tek tabloydu. Çocukluğunun kara, nemli, at kokulu güzelim faytonlarından biri, bir gölge gibi, yıkanmış yeşillerin ortasından akıp geçiyordu resimde. Faytoncunun elinin uzantısıymış gibi görünen uzun kamçısı, savrulurken eriyor, bir yuvarlak çiziyordu havada. Birbirine girmiş iki doru at görüntüsü, koygun yeşillerin içinde şaklayan kamçının tiz sesiyle ürpererek daha da ötelere sünüp tapırtılarla, lastik tekerlekli deri arabayı uçuruyorlardı.

Adam tabloyu iki yanından tuttu, hızla çekti; arkasındaki ipin bağlı olduğu çiviye de birlikte söktü çıkardı duvardan. Büyücek bir sıva parçası, duvarda beliren solmamış bir dört köşenin ortasında derince bir oyuk bırakarak yere, döşemenin üzerine düşüp dağıldı.

“Ne resmi bu böyle?”

“Fayton. Fayton resmi.”

“Hiç mi fayton resmi görmedik lan, neresi fayton bunun?”

“Resmi yapan öyle yapmış.”

“Kim yaptı bunu?”

“Bilmiyorum.”

“Biz öğreniriz,” dercesine başını salladı sarışın.

Kara kuru sıska adam, resmin çerçevesini sökmeye

çalıştı. Çiviler, arkasındaki kalın kartonu çıkarmasına engel oluyordu. Kolayını buldu adam: Bir elini yumruk yapıp önden, iki atın yelelerinin savrulup birbirine karıştığı köşeden bütün gücüyle bastırdı. Atların yıldır yıldır yeleleri kıvrılıp çöktü, atların çocuksu uzun yüzleri ağır yumruğun altında ezilip çukurlaştı, yere birkaç çivi döktü; yumruk köşeden çerçevenin ötesine geçiverdi. Adam açılan köşeden tutup asıldı; resmi, çerçevesinden kütürtülerle ayırdı. Arkadaki kalın gevrek karton kırılıp yarılmıştı. Kartonla resim arasında gizli bir şey bulamayınca bozular gibi oldu, elindekileri kaldırıp odanın ortasına, kilimin yanına fırlattı.

İçerileri karıştıranlardan biri, kucağında bir sürü kitapla çıktı geldi, elindekileri yere döktü.

Genzine yine o is kokusu, yanık kâğıt kokusu doldu. Odanın içi birden dumana kesti. Üç gün önce yaktığın kitapların külleri dört bir yana sağılıyordu sanki. Yangından kurtulmuş sözcükler gizlendikleri köşelerden fırlayıp ortaya çıkıyor, üç gün önce işlediğin büyük günahı odakakilerin yüzlerine karşı haykırıyorlardı. Yakınıyorlardı.

Adam gidip gidip kucak dolusu kitaplarla geliyor, hepsini orta yere yığıyordu durmadan. Bir sürü dergi, kitap. İçlerinde yasaklanmış tek kitap bulamayacaklardı. Ama içinde esen kül fırtınasını görmelerinden çekiniyordun. Yaptığını öğrenmemeliydiler. Yüzün yere düşsün istemiyoordun.

Sarışın, yere çömelmiş, kitapları rastgele elden geçiriyordu.

“Bunların hepsini okudun mu?”

“Çoğunu okudum.”

Eline aldığı kitabın kapağını gözden geçiriyor, adını okuyor, çok şey anlamış bir yüz takınmaya çalışıyor, küçümseyerek dudak büküyordu. Sonra içini karıştırıyordu kitabın.

Yığının ortalarından bir tomar dergi çıktı. Eski *Forum* dergileriydi.

“Bunlar ne?”

“Eski dergiler.”

“Ne arıyor sende?”

“Kalmış. Çıktığı zaman almıştım.”

“İyi. Nerede yasaklanmış dergi, yasaklanmış kitap varsa hep onları seçer alırsınız nedense.”

“Bu dergiler yasak değil. Yıllar önce...”

“Her türlü forum yasaklandı.”

“Ama efendim, o ‘forum’ başka forum. Bunlar dergi...” diyecek oldun.

“Bunları gideceğimiz yerde anlatırsın,” deyip kesti.

Gidecektiniz demek, götürceklerdi. İçin sıkıştı.

Perdelerin altlarını gözden geçiren kara kuru sıska adama döndü, “Bu kitapların hepsini götüreceğiz,” dedi.

“Efendim, yasaklanmış bir tek kitap, bir tek dergi bulamazsınız bunlar arasında,” diyebilirdi.

“Karışma sen!” dedi sarışın. “Kes sesini!”

Çok şey bildiğini, tam iz üzerinde olduğunu, seni suçüstü yakaladığını belirtmek istercesine baktı gözlerine. Odanın ortasında kendine büyük önemler vererek bir aşağı bir yukarı gezinmeye başladı.

“Sizde yasak kitapların bir listesi vardır...” diyecek oldun.

Geldi tam önünde durdu. Sarışın yüzüne bir beyazlık indi çıktı. Dişlerini de gıcırdatmış olabilir. Elini uzattı. Öbür eli arkasındaydı. Vuracak sandın, sakındın yüzünü; vurmadı. Çenenin yakaladı, avucunun içinde sıkı. Ağır ter kokusu, bir ahır kokusu burnuna geldi oturdu. Çok yakınındaydı.

“Şu çenenin boşuna yorma güzelim,” dedi. “Kül yutmam ben, anladın mı?”

Çenenin yana doğru savurdu. Acı ter kokusuyla bir-

likte yürüdü, kitap yığınının başında durdu. Eline bir kitap aldı.

“Anlamıyorum,” dedi, “ne diye sanki bu zararlı kitapları okursunuz. Zehirliyorlar sizi.”

Elinde tuttuğu zehirli kitabı, yığının üstüne fırlattı.

“Ben de severim kitap okumayı. Boş zamanlarımda hep kitap okurum.”

Sesi yatışmıştı. Göğsünü çıkararak yürüyordu ortarlarda.

“Bak şimdi, söylesem şaşarsın. Şimdiye kadar kaç kitap okudum, biliyor musun? Tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap okumuşum. Bu kadar kitap okudum ama sizler gibi düşünmüyorum.”

Kapının ağzında durup bir elini sallayarak söylemişti bunu. Yürüdü, geldi, karşında durdu yine.

“Dile kolay,” dedi, “tam iki bin yedi yüz seksen dört kitap. Ne dersin, ha?”

Önündeydi. Pantolonunun sağ bacağına yaygın bir yağ lekesi vardı. Gövdesinden yayılan ağır ter kokusu burnunu eziyordu. Başını kaldırıp da, bunca kitap okuduğuna kendi de şaşan bu sarışın adamın yüzüne bakamıyordun. İçinde bir yerlerin çürüyor gibiydi. Şuracığında bir çukur büyüdü durdu. Yine o yarım baş ağrısı.

“Ulan biz de okuduk,” dedi yüksek sesle. “Biz de yüksek okul bitirdik, ne yani!”

Kızgındı. Vurmasını bekliyordun.

“Bize de sizlere okutulan kitapları okuttular. Bir sürü kitap okuduk. Biz de biliriz kitabın değerini.”

Bunları derken, ortadaki kitap yığına yaklaşmıştı. Ter kokusu, ahır kokusu uzaklaşıyor diye sevinmiştin, ama...

“Sizin kafanızı bozmuşlar, kafanızı!” diye bağırdı ve, birden, yığının ucunda, tam önünde duran kırmızı ciltli kalınca bir tarih kitabına olanca gücüyle bir tekme yapış-

tırdı. Kitap, yeri sıyırarak kaydı, kapının yanında, duvarda patladı.

“Ya bu kafayı değiştirirsiniz ya da kafanızı koparırsınız, anladın mı?”

Köřede, duvarın dibinde kırmızı cilt kapağından kopup ayrılan, iki yana açılıp kalan sayfalar, birbirinin üstünden fısıltıyla kayıp kapandılar.

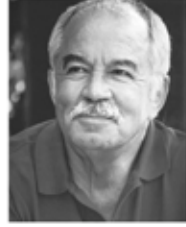
O anda dünyanın bir köşesinde, akşamın o ayrılık saatinde bir çiçek sessizce taç yapraklarını kapatıp sonsuz uykulara daldı; bir günlüğüne doğmuş, bir günlük doyumsuz yaşamını tamamlamış küçücük bir çiçek boyununu büküp öldü.

Sonra o ayrılık saati gelmiş olmalı ki, her şeyin altüst edildiği odalardan çuvallara tıkabasa doldurulan kitaplarla birlikte seni de alıp götürdüler.

Götürülüřün böyle oldu.

50 kuşağının öncü yazarlarından Erdal Öz, edebiyatımıza yalın bir dille yazılmış birbirinden değerli eserler armağan etmiştir.

Fotoğraf: Mehmet Kırpaç

"İyi romanın yaşamdan daha gerçek olabileceğini, Erdal Öz'ün romanını okuduktan sonra bir daha anladım. Roman, sanat, yaşamdan daha güçlüdür. Son günlerde işkenceye uğramışlar, inanılmayacak işkenceleri bir bir anlattılar. Bu işkenceler, çağımızda, yurdumuzda yapılıyordu. Hepimiz, bütün ulus, bütün insanlık suçluymuz. Hepimiz bu aşağılanmaların batağında iddik. İşkence görenlerin anlattıkları şiddetti. Bir küçülmenin, aşağılanmanın, alçaklığın şiddetiydi. İnsan, o işkencecilerle birlikte, işkence görmediğinden utanıyordu. Erdal Öz'ün romanındaki işkenceler yaşamdan, yaşamın bize anlattıklarından da şiddetli, etkili."

Yaşar Kemal

"Kendi kendinle yüz yüze gelebilmelisin, bakabilmelisin kendi yüzüne. Başkalarının yüzüne de. Ama kendi yüzüne bakamayan biri, ne yüzle çıkar başkalarının karşısına? En korkuncu bu işte; kendi yüzüne bile bakamaz olmak. Bu yıldırıyor seni. İçinde aşağılanmış, ezilmiş, pörtlemiş, vicık vicık iğrenç bir böcek yaşatarak insanların arasında dolaşmaktan, dolaşır olmaktan korkuyorsun. Daha hiçbir şey yapmadılar, hiçbir şey sormadılar. Oturtular bir iskemleye, dönüp dolaşıyorlar odada. Yine de su gibisin. İçinden boyuna geçiriyorsun: 'Bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum bilmiyorum...' Bütün gece buna hazırladın kendini. Bilmiyorsun. Senin üzerinde işleyip senden bir suçlu mu yaratacaklar? İşleri bu mu? Bildiğin ne varsa silmeye çalışıyorsun kafandan. Siliyorsun. Bomboş kafan. Yeni yağmış kar gibi."

#hesaplaşma #utanç #sorgu #darbe #direniş #baskı

